

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 25.

ESZPERANTÓ NYELV

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

A javítás alapelvei

1. Az adott szinten bizonyos lexikai egységek és nyelvtani struktúrák produktív használata nem várható el a vizsgázótól. Az ilyen típusú hibákat az értékelésnél nem kell figyelembe venni.
2. Az ismétlődő hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.
3. Fél pontok és jutalompontok nem adhatók.
4. A javító tanár szöveges értékeléssel is kiegészítheti a pontozásos értékelést.

I. Olvasott szöveg értése

A vizsgaszabályzatnak megfelelően az írásbeli vizsga vizsgadolgozatát a szaktanár kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli a javított feladatrészenben.

Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási-értékelési útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell. (A szöveg szerinti megoldások mellett „/” jellel szerepelnek a tartalmilag még elfogadható egyéb megoldások is. A zárójelben szereplő szavak, kifejezések nem feltételei a válasz elfogadhatóságának.)

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz érthetőségét akadályozzák.

Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem elfogadható, ha tartalmazza a helyes megoldást.

A vizsgarész-összetevőben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása az átszámítási táblázat alapján történik.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz, vagy nem válaszolt a vizsgázó.

Például:

1	2	3	4
1	0	1	0

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem elfogadható, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (szintén a lap alján, a kérdéseket jelölő szürke négyzetsor végén) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
4	2

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit), az elért összpontszámot és az átszámítási táblázat segítségével megállapított vizsgapontokat.

Általános útmutató

Az elérhető maximális feladatpont: **25**.

Az elérhető maximális vizsgapont: **33**.

Átszámítási táblázat

Feladatpont	Vizsgapont	Feladatpont	Vizsgapont
25	33	12	16
24	32	11	15
23	30	10	13
22	29	9	12
21	28	8	11
20	26	7	9
19	25	6	8
18	24	5	7
17	22	4	6
16	21	3	4
15	20	2	3
14	18	1	1
13	17	0	0

Részletes útmutató**1. feladat**

	V	M
1. En la 1920-aj jaroj oni tute ne protektis ibeksojn.		X
2. La ibekso ne ŝatas bruon.	X	
3. La nombro de ibeksoj dum duonjaro dekobligis.		X
4. La ibekso dormas nokte, kaj tage ĝi manĝas.		X
5. La klasa ekskurso okazis aŭtune.	X	
6. Dum la ekskurso ili vidis entute tri virkaprojn.	X	
7. La lasta kapro estis la malplej forta.		X

2. feladat

8. ekspedicio
9. drinkado
10. bieron
11. senpage
12. malofte
13. sumon
14. konsiloj
15. mapon
16. riĉeco
17. surprizo
18. marmalsano

3. feladat

19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
A	G	D	F	H	E	B

II. Nyelvhelyesség

A vizsgaszabályzatnak megfelelően az írásbeli vizsga vizsgadolgozatát a szaktanár kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli a javított feladatrészen.

A javítási útmutató tartalmazza az összes elfogadható választ.

Amennyiben a válasz helyesírási hibát tartalmaz, az nem elfogadható. Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem elfogadható, ha tartalmazza a helyes megoldást. (A helyes megoldások mellett „/” jellel szerepelnek a nyelvhelyességi szempontból még elfogadható egyéb megoldások is.)

A vizsgarész-összetevőben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása az átszámítási táblázat alapján történik.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz, vagy nem válaszolt a vizsgázó.

Például:

1	2	3	4
1	0	1	0

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem elfogadható, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (szintén a lap alján, a kérdéseket jelölő szürke négyzetsor végén) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
4	2

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit), az elért összpontszámot és az átszámítási táblázat segítségével megállapított vizsgapontokat.

Általános útmutató

Az elérhető maximális feladatpont: **25**.

Az elérhető maximális vizsgapont: **18**.

Átszámítási táblázat

Feladatpont	Vizsgapont	Feladatpont	Vizsgapont
25	18	12	9
24	17	11	8
23	17	10	7
22	16	9	6
21	15	8	5
20	15	7	5
19	14	6	4
18	13	5	3
17	13	4	3
16	12	3	2
15	11	2	1
14	11	1	1
13	10	0	0

Részletes útmutató**1. feladat**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
sub (apud)	dum	tra	por	antaŭ	al	apud (antaŭ)	kun

2. feladat

9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
<i>C</i>	<i>D</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>A</i>	<i>D</i>	<i>B</i>	<i>A</i>	<i>B</i>

3. feladat

- 18. kiuj
- 19. kiu
- 20. iom
- 21. kiom
- 22. kiam
- 23. iu
- 24. kion
- 25. neniun

III. Hallott szöveg értése

A vizsgaszabályzatnak megfelelően az írásbeli vizsga vizsgadolgozatát a szaktanár kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli a javított feladatrészen.

Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási-értékelési útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell. (A szöveg szerinti megoldások mellett „/” jellel szerepelnek a tartalmilag még elfogadható egyéb megoldások is. A zárójelben szereplő szavak, kifejezések nem feltételei a válasz elfogadhatóságának.)

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz érthetőségét akadályozzák.

Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem elfogadható, ha tartalmazza a helyes megoldást.

A vizsgarész-összetevőben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása az átszámítási táblázat alapján történik.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz, vagy nem válaszolt a vizsgázó.

Például:

1	2	3	4
1	0	1	0

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem elfogadható, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (szintén a lap alján a kérdéseket jelölő szürke négyzetsor végén) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba, kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
4	2

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit), az elért összpontszámot és az átszámítási táblázat segítségével megállapított vizsgapontokat.

Általános útmutató

Az elérhető maximális feladatpont: **20**.

Az elérhető maximális vizsgapont: **33**.

Átszámítási táblázat

Feladatpont	Vizsgapont	Feladatpont	Vizsgapont
20	33	10	15
19	32	9	13
18	31	8	11
17	29	7	9
16	27	6	7
15	25	5	5
14	23	4	4
13	21	3	3
12	19	2	2
11	17	1	1
		0	0

Részletes útmutató**1. feladat**

1. Oni celebras la feston de Sankta Valentino *tri* tagojn poste.
2. La festado komenciĝis antaŭ *tridek / 30* jaroj.
3. En tiu tago *virinoj* povis konfesi sian amon.
4. La virinoj donacis malmultekostajn ĉokoladojn al la *kolegoj*,
5. kaj *luksan* ĉokoladon al la amato.
6. Pro la festo la ĉokolado-kompanioj gajnis *trionon* de la dumjara profito.
7. Pro la ekonomia krizo ekestis en la oficejoj *neamika* etoso.
8. Oni daŭre importas ĉokoladon el *Belgio*.
9. Nun oni tre ŝatas la ĉokoladon kun aromo de *verda* teo.

Az elhangzott szöveg:

La 11a de februaro estas la tago de la fondiĝo de Japanio. Tri tagojn post la nacia tago estas la festo Sankta Valentino, la 14an de februaro. Interese, ke oni festas ĉi tiun tagon en lando, kie loĝas plejparte nekristanoj. Antaŭ 30 jaroj japana ĉokolado-kompanio komencis reklami la tagon de Sankta Valentino kiel tagon, kiam virinoj povas konfesi sian amon al viroj kaj donaci ĉokoladon al sia amato.

La reklamo kaj la tago populariĝis, ĉar tiamaj japanaj virinoj estis tiel modestaj, ke ili ne kuraĝis konfesi amon al viro. Sed estis problemo la formo de la donacado. Se virino donacus ĉokoladon al viro ekzemple en sia oficejo, ĉiuj scius ŝian sekreton. Por kaŝe amdonaci aŭ amkonfesi, ŝi distribuis al ĉiuj kolegoj malmultekostajn ĉokoladojn, inter kiuj ŝi donis luksan ĉokoladon al la amato.

Multaj virinoj same faris, kaj la tago fariĝis tre agrabla ne nur por la celataj viroj sed ankaŭ por multaj aliaj. Poste ne nur fraŭlinoj sed ankaŭ aĝaj virinoj donacis ĉokoladojn, kaj la tago donis grandajn profitojn al la ĉokolado-kompanioj. Ili povas gajni trionon de la dumjara profito nur en la tago de Sankta Valentino.

Tamen nenio eternas. Kiam ankaŭ en la japana ekonomio aperis krizo kaj oftigis maldungoj, en oficejoj ekregis neamika etoso. Rezulte oni malpli donacis ĉokoladon; krome intertempe japanaj virinoj kuraĝis amkonfesi sen ĉokolado. Sed daŭre importata estas belga ĉokolado por tiuj, kiuj volas donaci; kaj aktuale furoras „altklasa kaj japaneca” ĉokolado kun aromo de verda teo.

(Laŭ MONATO • februaro 2006)

2. feladat

10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
L	E	C	B	H	A	M	I	K	D	F

Az elhangzott szöveg:

Danio estas la plej malgranda lando en Skandinavio. La landa areo havas 43.098 kvadratajn kilometrojn, ĝi konsistas el duoninsulo kaj 443 insuloj, inter kiuj tamen nur 72 estas loĝataj. La plej grandaj insuloj estas Selando kaj Fueno. La ĉefurbo Kopenhago situas sur Selando. La tuta loĝantaro nombras proksimume 5 milionojn kaj duonon. La plej homplena urbo estas Kopenhago, en kiu loĝas ĉ. 1,2 milionoj da loĝantoj.

Danio estas lando tiom ebena, ke oni ne certas kie estas ĝia plej alta punkto. Oni scias nur ke ĝi estas ĉ. 173 metrojn super la marnivelo ie en orienta Jutlando, kie la altaĵoj estas tiel neplataj, ke oni nomas unu el ili Ĉielmonto. Danio estas ĉirkaŭata de maro, ĉie oni facile trovas plaĝojn kaj havenojn. En julio la meza temperaturo estas inter 18 kaj 25 Celsiaj gradoj. Foje blovetas la vento kaj pluvetas. La someron oni nomas la luma sezono, ĉar la tagoj estas longaj kaj la noktoj mallongaj.

Danio membriĝis en la Eŭropa Unio en 1972. Same kiel Britio kaj Svedio, ĝi ne akceptis la eŭropan valuton, la dana valuto estas krono.

La publika transporto en Kopenhago konsistas el metroo, la antaŭurbaj „S”-traĵoj, busoj kaj akvo-busoj. Plej favorpreze estas aĉeti septagan bileton, kies aktuala prezo estas 215 kronoj por du zonoj, kiuj sufiĉas por veturi inter la metroa stacio *Bella Center* ĉe la kongresejo kaj la Kopenhaga urbocentro. Biciklantoj povas antaŭĝoji la restadon en Kopenhago ĉar tie oni havas 350 kilometrojn da biciklaj vojoj. Se vi ne kunportos propran biciklon, vi povos lui unu.

Onidire Kopenhago estas multekosta urbo. Tamen troviĝas senpagaj aŭ malmultekostaj vidindaĵoj kaj agrablaĵoj. La plejparto de muzeoj estas senpagaj. La uzado de komputiloj ĉe bibliotekoj estas aŭ senpaga aŭ malmultekosta. Esploru belegajn parkojn, ekzemple la Ĝardenon de *Frederiksberg* kaj la Botanikan Ĝardenon. Oni ne bezonas elspezi monon por enboteligita akvo, ĉar la akvo de la kranjoj estas trinkebla. La plej malmultekostaj superbazaroj nomiĝas *Netto*, *Fakta* kaj *Aldi*. Boatado tra la haveno per akvobuso estas senpaga por la posedantoj de la septaga bileto. Turisme interesa estas ankaŭ la buso numero 11, per kiu vi povos veturi tra la antikva urbo.

En Kopenhago okazis jam kvarfoje Universala Kongreso de Esperanto: en la jaroj 1956, 1962 kaj 1975. Laste la urbo gastigis esperantistojn inter la 23-a kaj la 30-a de julio 2011 okaze de la 96-a Universala Kongreso.

(Laŭ Juna amiko, decembro 2010.)

IV. Íráskészség

A vizsgaszabályzatnak megfelelően az írásbeli vizsga vizsgadolgozatát a szaktanár kijavítja, a hibákat a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli a javított feladatrészben.

Általános útmutató

Az írásfeladatok értékelése központilag kidolgozott analitikus skálák alapján történik. Ez az értékelési eljárás meghatározott értékelési szempontokon, valamint az egyes szempontokhoz tartozó szintleírásokon alapul. Minden írásbeli munkát e szempontok segítségével kell értékelni oly módon, hogy a dolgozatot minden egyes értékelési szempontnál újra kell olvasni.

Ezen értékelési eljárás további sajátossága, hogy a szintleírások a nyelvi teljesítményt értékelő szempontoknál nem tartalmaznak hibaszámokra vonatkozó utalásokat, valamint nem osztályozzák előre az egyes hibatípusokat a hibák súlyossága alapján. Ennek oka az, hogy az egyes nyelvi hibák súlyosságát (értelemzavaró vagy nem értelemzavaró hiba) csak az adott szöveggörnyezet figyelembevételével lehet megállapítani.

A javítás alapelvei

1. Az adott szinten bizonyos lexikai egységek és nyelvtani struktúrák produktív használata nem várható el a vizsgázótól. Az ilyen típusú hibákat az értékelésnél nem kell figyelembe venni.
2. Az ismétlődő hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.
3. Fél pontok és jutalompontok nem adhatók.

1. feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése	5
Nyelvhelyesség és íráskép	5
Összesen	10

Ha a dolgozat *A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése* szempont alapján 0 pont, akkor az összpontszám is 0 pont.

Amennyiben a létrehozott szöveg terjedelme **meghaladja a 150 szót**, *A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése* pontszámából **1 pontot le kell vonni**.

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése szempont alapján adott pontszám **0 pont**, ha a szöveg **40 szónál rövidebb**.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó:

- megfelelően dolgozta-e ki a témát; valamennyi irányító szempontra kitért-e,
- hogyan valósította meg a kommunikációs célokat,
- megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre.

A tartalmi teljesség megítélésénél az a döntő, hogy a vizsgázó közli-e az adott szituációban lényeges információkat. Egyes vizsgafeladatoknál a tartalom értékelésénél a segédanyag tartalmi információi is irányadóak lehetnek. Ekkor azt is figyelembe kell venni, hogy a vizsgázó írásműve nem tartalmaz-e sokkal kevesebb információt, mint a segédanyag. Amennyiben azonban a feladat nem tartalmaz erre vonatkozó utasítást, akkor nem kérhető számon a vizsgázón a segédanyagban megjelenő összes információ.

A nyelvi okokból érthetetlen szövegrészeket ennél a szempontonál sem lehet értékelni. Ez vonatkozik a megadott szövegből értelem nélkül lemásolt és rossz nyelvi környezetben használt szövegrészekre is. Az ilyen típusú hibákat figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is. El kell fogadni azonban az olyan szövegrészeket, amelyeket a vizsgázó a segédanyagból vett át, és jó nyelvi környezetben használ.

Amennyiben a vizsgázó olyan információt közöl, amely nem magyar anyanyelvű olvasó számára nem értelmezhető, a tartalom kidolgozása nem tekinthető teljesen megfelelőnek.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondattan, alaktan, helyesírás) és íráskép

E szemponton belül azt értékeljük, hogy:

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek,
- megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak,
- írásképe áttekinthető-e, olvasható-e a szöveg.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető.

Javítási jelrendszer

A hibákat a lap jobb oldalán található sávokban kell jelölni a következők szerint:

1. oszlop:

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

Bekarikázott számokkal jelöljük a teljesen kifejtett irányítási szempontokat. Mínuszjel követi a csak részben kifejtett szempontot. A szavak számát írjuk az 1. oszlop fölé!

2. oszlop:

Nyelvhelyesség (szókincs, mondattan, alaktan, helyesírás) és íráskép

L = lexikai hiba

LÉ = értelemzavaró lexikai hiba

Kif = kifejezésmódbeli hiba

Ny = nyelvtani hiba

NyÉ = értelemzavaró nyelvtani hiba

H = helyesírási hiba

O = olvashatatlan szövegrész

A szövegben használt jelek:

<u>aláhúzás</u>	= nyelvtani vagy helyesírási hiba
hullámos vonal	= lexikai, kifejezőmódbeli hiba
hiányjel	= hiányzik egy szó
nyíl	= szórendi hiba
<u>aláhúzás</u> ;	= ismétlődő hiba

Az ismétlődő hibákat, valamint az olyan hibákat, amelyeknél az adott nyelvtani struktúra ismerete nem várható el a vizsgázótól, csak a szövegben kell jelölni, a javításáiban nem.

Értékelési skála (1. feladat)

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó megvalósította a kommunikációs célt; megfelelően dolgozta ki a feladat minden részletét.	A vizsgázó nagyrészt megvalósította a kommunikációs célt, általában megfelelően dolgozta ki a feladatot.	A vizsgázó részben megvalósította a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladat bizonyos részeit.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladatot. Vagy: A létrehozott szöveg 40 szónál rövidebb. Vagy: A vizsgázó más témáról írt.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondatn, alaktan, helyesírás) és íráskép

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a megértést nem zavaró nyelvi hibát tartalmaz.	A szövegben több nyelvi hiba fordul elő, de ezek a hibák alig nehezítik a megértést.	A szöveg a nyelvi hibák következtében nehezen érthető és követhető, illetve félreérthető.	A szöveg a nyelvi hibák miatt nem érthető. Vagy: A szöveg jelentős része nehezen olvasható, illetve olvashatatlan.

2. feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése	5
Szövegalkotás	5
Formai jegyek és hangnem	3
Szókincs, kifejezőmód	5
Nyelvhelyesség és íráskép	5
Összesen	23

Ha a dolgozat *A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése* szempont alapján 0 pont, az összpontszám is 0 pont.

Amennyiben a létrehozott szöveg terjedelme **meghaladja a 180 szót**, *A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése* pontszámából **1 pontot le kell vonni**.

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése szempont alapján adott pontszám **0 pont**, ha a létrehozott szöveg **50 szónál rövidebb**.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó:

- hány irányító szempontra tért ki, és megfelelően tárgyalta-e azokat,
- hogyan valósította meg a kommunikációs célt/célokat,
- megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre.

Egy adott irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó kitér a megadott szempontra, mondatai minden lényeges információt tartalmaznak, illetve minden lényeges információra rákérdeznek és ismétlésektől mentesek. Amennyiben egy irányító szemponthoz több alpont tartozik, a szempont kifejtése akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó az összes alpontot tárgyalja. Ha a vizsgázó egy irányító szempontra kitér, de mondatai nem tartalmaznak minden lényeges információt, illetve nem kérdeznek rá minden lényeges információra, az adott irányító szempont tárgyalása csak részben megfelelő. Az adott irányító szempont tárgyalása abban az esetben is csak részben megfelelő, ha a vizsgázó más anyanyelvű olvasó számára értelmezhetetlen információt ad meg (pl. az életkor helyett a vizsgázó azt adja meg, hogy tizenkettedikes).

Érdeklődő típusú levél esetén előfordul, hogy a vizsgázónak bizonyos információkra kell rákérdeznie. Ebben az esetben a megfelelő kérdés feltevése azt jelenti, hogy a vizsgázó megfelelően fejtette ki az adott szempontot.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az adott irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a *Szókincs, kifejezés mód* vagy a *Nyelvhelyesség* szempontoknál.

A segédanyagból átvett szövegrészek esetében úgy kell eljárni, mint az első feladatnál.

Új, azaz nem megadott szempontok értékelésére nincs lehetőség! A dolgozatot akkor is a megadott szempontok alapján kell értékelni, ha a vizsgázó a megadott témáról nem személyes vonatkozásban, hanem általánosan, de a kommunikációs cél(ok)nak megfelelően ír, vagy önmagáról ír, amikor általánosan kellene fogalmaznia.

Szövegalkotás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy:

- logikus-e az irányító szempontok elrendezése és ezáltal a szöveg gondolatmenete,
- megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés, tárgyalás és befejezés,
- hogyan használja a vizsgázó a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit (pl. egyszerű kötőszók, névmások).

A *Szövegalkotás* szempontnál *A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése* szemponttól függetlenül kell eljárni és csak a tárgyalt szempontok alapján lehet megítélni a dolgozat felépítését és gondolatmenetét.

A szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit akkor használja helyesen a vizsgázó, ha törekszik arra, hogy egyszerű kötőszók, névmások, határozószók stb. segítségével valódi szöveget hozzon létre. Amennyiben a vizsgázó minden mondatát azonos módon (pl. a „mi” személyes névmással) kezdi, nem mondható el az általa létrehozott szövegről, hogy abban a mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a vizsgázó csak azonos szerkezetű egyszerű mondatokat ír, nem kaphatja meg a maximális pontszámot.

Formai jegyek és hangnem

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg:

- megfelel-e a szövegfajtaival szemben támasztott formai követelményeknek (pl. levél esetén helyesen tartalmazza-e a dátumot, a megszólítást, az elköszönést és aláírást),
- hangneme és stílusa megfelel-e a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.

Szókincs, kifejezőmód

E szemponton belül azt értékeljük, hogy:

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újra olvasás után érthető.

A nyelvi hibákat az értékelés során csak egyszer szabad figyelembe venni, azaz a hiba jellegétől függően vagy a *Szókincs, kifejezőmód* vagy a *Nyelvhelyesség* szempontnál.

Amennyiben például a vizsgázó helytelen elöljárót használ, ezt a hibát csak a *Szókincs, kifejezőmód* szempontnál lehet értékelni. Ha azonban egyáltalán nem használ vonzatot, ezt a hibát csak a *Nyelvhelyesség* szempontnál lehet értékelni.

Azoknál az értelemzavaró hibáknál, amelyek következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelyeknél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó, az egyszeri értékelés elve nem érvényes. Az ilyen típusú hibákat tehát mindkét szempontnál értékelni kell.

E szempont értékelésénél a megszólítás és az elköszönés hibáit is figyelembe kell venni.

Nyelvhelyesség és íráskép

E szemponton belül azt értékeljük, hogy megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondatban, alakban és helyesírás normáinak, illetve írásképe áttekinthető-e, jól olvasható-e. Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést.

Javítási jelrendszer

A hibákat a lap jobb oldalán található sávokban kell jelölni a következők szerint:

1. oszlop:

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

Bekarikázott számokkal jelöljük a teljesen kifejtett irányítási szempontokat. Mínuszjel követi a csak részben kifejtett szempontot. A szavak számát írjuk az 1. oszlop fölé!

Szövegalkotás

T = helytelen tagolás

K = kohéziós hiba

Formai jegyek és hangnem

F = hiányzó formai jegy

bekarikázott F = meglévő formai jegy

Hn = nem megfelelő hangnem

2. oszlop:

Szókincs, kifejezőmód

L = lexikai hiba

LÉ = értelemzavaró lexikai hiba

Kif = kifejezőmódbeli hiba

3. oszlop

Nyelvhelyesség (mondattan, alaktan, helyesírás) és íráskép

Ny = nyelvtani hiba

NyÉ = értelemzavaró nyelvtani hiba

H = helyesírási hiba

O = olvashatatlan szövegrész

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = nyelvtani vagy helyesírási hiba

hullámos vonal = lexikai, kifejezőmódbeli hiba

hiányjel = hiányzik egy szó

nyíl = szórendi hiba

aláhúzás; = ismétlődő hiba

Az ismétlődő hibákat, valamint az olyan hibákat, amelyeknél az adott nyelvtani struktúra ismerete nem várható el a vizsgázótól, csak a szövegben kell jelölni, a javításávkban nem.

Értékelési skála (2. feladat)*A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó tökéletesen megvalósította a kommunikációs célokat. Az összes irányító szempontot megfelelően kidolgozta. A megadott szöveg-hosszúság keretei között maradt.	A vizsgázó többnyire megvalósította a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet vagy kettőt megfelelően dolgozott ki, a többit csak részben, illetve egy irányító szempontot megfelelően, a többit csak részben.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet megfelelően dolgozott ki, ezen kívül még egyet részben, a többit egyáltalán nem, illetve valamennyi irányító szempontot csak részben.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet sem dolgozott ki megfelelően, csak néhányat részben, és van olyan is, amelyet egyáltalán nem. Vagy: A létrehozott szöveg 50 szónál rövidebb.

Szövegalkotás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő. A vizsgázó megfelelő nyelvi eszközök használatával valódi szöveget hoz létre.	A szöveg felépítése többnyire logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra. A mondatok többnyire szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra: hiányzik a bevezetés és befejezés. A szövegszerűség csak nyomokban fedezhető fel. A mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, izolált mondatok halmazából áll, szöveggént nem értékelhető.

Formai jegyek és hangneme

3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg formai jegyei teljesen megfelelnek a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei nagyjából megfelelnek a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei még megfelelnek a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei nem felelnek meg a szövegfajtnak, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.

Szókinccs, kifejezés mód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő, változatos szókinccs jellemzi. Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókinccs jellemzi. Többször nem megfelelő a kifejezés mód, ami néha nehezíti a mondanivaló megértését. A szókinccs korlátai miatt többször lehet szóismétlés.	A szöveget egyszerű szókinccs jellemzi. Sokszor nem megfelelő a kifejezés mód, ami helyenként jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a mondanivaló megértését. Sok a szóismétlés.	A szövegben felhasznált szókinccs nagyon szegényes. A nem megfelelő kifejezés mód több helyen akadályozza a szöveg megértését.

Nyelvhelyesség és íráskép

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó általában helyesen használja az egyszerűbb nyelvtani struktúrákat. A szöveg kevés nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják.	A vizsgázó több hibával használja az egyszerű nyelvtani struktúrákat. A szöveg több nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják, és/vagy kevés a megértést nehezítő hiba.	A vizsgázó csak a legegyszerűbb nyelvtani struktúrákat használja. A szöveg sok olyan nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek a megértést nem befolyásolják, valamint több, a megértést jelentősen nehezítő nyelvi hiba fordul elő benne.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt nem érthető. Vagy: A szöveg jelentős része nehezen olvasható, illetve olvashatatlan.